

**Кодекс
цінностей та професійної етики працівників
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кодекс цінностей та професійної етики працівників ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету» (далі – Кодекс) визначає, систематизує, упорядковує та закріплює єдину систему цінностей, норм, правил і критеріїв професійної етики в усіх видах освітньої діяльності, що регулюють відносини між учасниками освітнього процесу Відокремленого структурного підрозділу «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету» (далі – Коледж), а також іншими членами колективу, захищають їх людську цінність і гідність, підтримують якість професійної діяльності працівників і честь їхньої професії, створюють корпоративну культуру Коледжу, основу на довірі, відповідальності і справедливості.

1.2. Кодекс розроблено на основі Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про академічну доброчесність», «Про запобігання корупції», Типової антикорупційної програми юридичної особи, затвердженої наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.12.2021 № 794/21, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 31 грудня 2021 р. за № 1702/37324 та з урахуванням Рекомендацій щодо підвищення рівня прозорості та доброчесності у діяльності закладів професійної освіти, розроблених Національним агентством з питань запобігання корупції та затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 05.03.2026 № 408.

1.3. Дія цього Кодексу поширюється на всіх працівників Коледжу, діяльність яких ґрунтується на спільних цінностях закладу, зокрема професіоналізмі, доброчесності, відповідальності, взаємоповазі та прагненні до постійного розвитку. Працівники Коледжу зобов'язані підтримувати бездоганну ділову репутацію, дотримуватися норм професійної етики та сприяти утвердженню етичної культури в освітньому середовищі.

Дія цього Кодексу також поширюється на відносини з усіма учасниками освітнього процесу та іншими особами, з якими працівники взаємодіють у межах виконання своїх професійних обов'язків.

1.4. Працівники Коледжу поважають закон, у своїй діяльності дотримуються Конституції і законів України, діючих нормативно-правових актів, що регламентують освітню діяльність, усвідомлюють свою відповідальність перед здобувачами освіти, педагогічним співтовариством та суспільством.

II. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ

2.1. Діяльність працівників Коледжу спрямована на всебічний розвиток здобувачів освіти з метою виховання свідомих громадян.

2.2. Працівники Коледжу виконують свою місію з любов'ю та повагою до життя, гідності й прав кожного здобувача освіти, віддані своєму покликанню в усіх його проявах, дотримуються високого рівня культури поведінки, поводяться стримано і тактовно, зберігають самоконтроль і витримку, дбають про свій зовнішній вигляд, уникають проявів негативних емоційних реакцій, що можуть принизити їхню людську гідність.

2.3. З метою забезпечення діяльності педагогічних та інших працівників Коледжу етичним нормам формується система етичних стандартів, яка являє собою комплекс заходів із забезпечення дотримання цінностей, правил і норм поведінки, які визначають моральні засади взаємодії учасників освітнього процесу: педагогів, здобувачів освіти, адміністрації, батьків та інших стейкхолдерів. Вони спрямовані на забезпечення доброчесності, взаємоповаги, об'єктивності та соціальної відповідальності. Етичні стандарти є основою для формування безпечного та доброчесного освітнього середовища; розвитку професійної культури педагогів і здобувачів освіти; запобігання конфліктам, дискримінації, булінгу та корупції; зміцнення довіри до закладу з боку суспільства та роботодавців.

2.4. У своїй діяльності працівники Коледжу дотримуються принципів загальнолюдської та професійної моралі, є чесними та беззастережно відданими своїм обов'язкам.

Вони керуються такими етичними принципами:

- верховенства права та законності: рівність усіх і кожного перед законом, неминучість покарання за його порушення; основою прийняття працівниками Коледжу професійних рішень не можуть бути мотиви матеріальної та особистої вигоди, кар'єри, задоволення власних амбіцій, інтересів членів сім'ї, родичів та друзів; у межах дотримання вимог законодавства дотримуються переваги інтересів здобувачів освіти перед інтересами усіх інших осіб;

- компетентності: учасники освітнього процесу чітко визначають і враховують межі власної компетентності, несуть відповідальність за виконані дії; використовують (у межах можливого) всі необхідні для досягнення позитивного педагогічного результату засоби, сучасні знання, педагогічні методи, у разі потреби – звертаються до інших спеціалістів; користуються науковими досягненнями, проявляючи обачливість і беручи до уваги можливі наслідки своїх висловлювань серед здобувачів освіти; постійно дбають про культуру своєї мови і спілкування, не допускають ненормативної, нецензурної лексики, грубих і образливих фраз;

- **конфіденційності:** інформація, отримана працівниками Коледжу в процесі роботи розголошується іншим відповідно до вимог виконання службових обов'язків, у формі, що виключає використання її у власних інтересах та на шкоду іншим учасникам освітнього процесу;

- **спільної та індивідуальної відповідальності за результати діяльності:** працівники Коледжу старанні у своїй роботі, усвідомлюють особисту відповідальність за здійснення професійної діяльності, за фізичний, інтелектуальний, емоційний і духовний захист осіб, освітою яких вони займаються; несуть персональну відповідальність за висловлювання в межах професійної діяльності, викладені в засобах масової інформації та публічних виступах, не вводять в оману людей неперевіреною інформацією; уникають вчинків та висловлювань рекламного характеру, як на свою особисту користь, так і на користь Коледжу, на користь справи з негативними наслідками;

- **довіри, партнерства та взаємодопомоги:** атмосфера довіри стимулює вільний обмін ідеями та інформацією, що забезпечує вміння вести співробітництво і вчасно надавати необхідну допомогу; працівники Коледжу створюють у студентському колективі атмосферу доброзичливості, взаємодопомоги, творчої співпраці, зацікавленості в отриманні нових знань; професійну діяльність здійснюють, не вводючи здобувачів освіти та їх батьків (законних представників) в оману щодо кваліфікації, наявності наукового ступеню чи вченого звання тощо.

- **справедливості та об'єктивності:** взаємини між членами спільноти Коледжу базуються на неупередженому ставленні одне до одного, можливості розглядати спірні питання неупереджено, не беручи до уваги особистих уподобань чи вигід; неприпустимо заниження чи завищення оцінки для штучного підтримання видимості успішності і виправлення помилок здобувачів освіти під час письмових екзаменів та інших форм контрольних перевірок, вчинення будь-яких дій, спрямованих на ствердження несправедливості, прагнення до будь-якої винагороди, яка не встановлена чинним законодавством України;

- **недискримінації, толерантності та взаємної поваги:** працівники Коледжу є доброзичливими і прихильними до здобувачів освіти та колег, незалежно від віку, індивідуально-психологічних особливостей, статі, раси, національності, віросповідання, соціального стану, політичних поглядів, місця проживання, громадянства та інших ознак, включаючи матеріальне становище; поважають кожного здобувача освіти як особистість, організовують освітній процес з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей, типу характеру та здібностей здобувачів освіти; поважають права, законні інтереси, честь, гідність, репутацію та почуття осіб, з якими вони спілкуються; не втручаються у приватне життя;

- **академічної свободи:** педагогічні працівники вільні у виборі об'єктів та методів досліджень, можуть висловлювати, поширювати й критикувати будь-які ідеї та погляди інших; обмеженням академічної

свободи є чинне законодавство та професійна етика; дискримінація та зведення рахунків через критичне висловлювання є не припустимим; умовою педагогічної діяльності педагогічного працівника є його незалежність у дотриманні своїх професійних прав і обов'язків, що передбачає свободу від будь-якого зовнішнього тиску чи втручання в його діяльність; педагогічні працівники самостійно обирають стиль спілкування зі здобувачами освіти, заснований на взаємній повазі;

- **академічної доброчесності:** педагогічні працівники при відборі і передачі інформації здобувачам освіти дотримуються сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими керуються учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень; спотворення інформації чи зміна її авторства неприпустимі;

- **прозорості:** працівниками Коледжу демонструють відкритість у прийнятті рішень і комунікації; з метою уникнення зловживань посадовим становищем, всі процедури, що стосуються освітньої, науково-дослідницької, фінансової та господарської діяльності – прозорі;

- **безпеки та добробуту:** працівники Коледжу сприяють зміцненню фізичного, психоемоційного та інтелектуального розвитку здобувачів освіти, формуванню їхнього світогляду, зберігають позитивний психологічний клімат у колективі, в усіх випадках запобігають заподіяння шкоди здобувачам освіти, не наражають їх на небезпеку та захищають від будь-яких шкідливих впливів, не можуть пропонувати здобувачам освіти знання, які загрожують їхньому життю або суспільству в цілому, використовувати методи, які негативно впливають на психічний або фізичний стан здоров'я;

- **добровільності:** працівники Коледжу свідомо і внутрішньо вмотивовано дотримуються етичних стандартів керуючись власними переконаннями, професійною честю та відповідальністю, виявляючи особисту зрілість та професійну культуру на протигагу зовнішньому примусу чи контролю;

- **недопущення корупції:** працівники Коледжу дотримуються принципів прозорості, доброчесності та справедливості у своїй діяльності, виявляють нульову толерантність до будь-яких проявів корупції, зокрема хабарництва, зловживання службовим становищем, конфлікту інтересів, фаворитизму чи необ'єктивного оцінювання, та сприяють формуванню в Коледжі середовища, вільного від корупційних практик.

2.5. У своїй діяльності адміністрація Коледжу забезпечує формування етичних стандартів, що передбачає такі етапи:

1) діагностика цінностей – проведення опитувань серед педагогічних працівників, здобувачів освіти та батьків з метою визначення пріоритетних етичних норм і виявлення актуальних викликів в освітньому середовищі;

2) популяризація в колективі серед учасників освітнього процесу норм цього Кодексу – документ проходить громадське обговорення, схвалюється зборами трудового колективу, розміщується на вебсайті Коледжу;

3) навчання та інтеграція – проведення тренінгів для працівників і здобувачів освіти, включення етичних тем у кураторські години;

4) контроль і оновлення – здійснення заходів з періодичного оцінювання дотримання етичних норм, ревізія, за потреби, норм цього Кодексу.

2.6. Етичні стандарти використання цифрових технологій учасниками освітнього процесу:

1) дотримання авторського права і чесність у створенні контенту;

2) безпечне і відповідальне користування цифровими сервісами;

3) етична комунікація в онлайн-середовищі;

4) використання штучного інтелекту відповідно до Політики застосування штучного інтелекту у ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

ІІІ. НОРМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПРАЦІВНИКІВ КОЛЕДЖУ

3.1. Працівники Коледжу, визнаючи та поділяючи етичні принципи цього Положення, у своїй професійній діяльності керуються такими етичними нормами.

3.1.1. Зберігати та примножувати традиції Коледжу, шанувати його історію та досягнення.

3.1.2. Забезпечувати якість освітньої діяльності Коледжу та якість надання освітніх послуг, підтримувати його позитивний імідж та репутацію серед закладів освіти України.

3.1.3. Дбати про підтримку високої академічної культури, атмосфери довіри і взаємоповаги.

3.1.4. Орієнтуватися на зразки високоморальної поведінки, засновані на ідеалах добра, довіри, гуманізму.

3.1.5. Виконувати норми мовленнєвого етикету.

3.1.6. Дотримуватися принципів справедливості й чесності.

3.1.7. Сприяти створенню атмосфери довіри, доброзичливості, справедливості, шанобливого ставлення до гідності й прав кожного члена колективу, не допускаючи будь-яких форм дискримінації та насильства.

3.1.8. Виявляти толерантність та повагу до звичаїв і традицій осіб, що здобувають освіту, працівників усіх національностей, поважати культурні та інші особливості різних етнічних та соціальних груп й конфесій.

3.1.9. Поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, незважаючи на їх стать, вік, матеріальний

стан, соціальне становище, расову приналежність, релігійні та політичні переконання.

3.1.10. Дбайливо ставитися до майна Коледжу, використовувати його виключно з метою виконання посадових обов'язків, дотримуватися чистоти і порядку у приміщеннях та на території, на робочому місці, в навчальних аудиторіях, лабораторіях, гуртожитках тощо, економно витрачати енергоносії та водопостачання.

3.1.11. Поважати сімейні цінності, приватне життя своїх колег та здобувачів освіти.

3.1.12. Турбуватися про створення безпечного освітнього середовища.

3.1.13. Дотримуватися охайного та стриманого стилю у зовнішньому вигляді.

3.1.14. Вести здоровий спосіб життя, піклуватися про підтримку своєї працездатності, відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я.

3.1.15. Дбайливо ставитися до довкілля, брати участь та особисто організовувати заходи, спрямовані на його збереження.

3.1.16. Уникати ситуацій, які створюють конфлікт особистих інтересів та інтересів Коледжу (отримання грошових коштів, або винагороди в будь-якій іншій формі, переданих з метою впливу на хід прийняття та/або результат рішення працівника Коледжу, інших ситуацій, які можуть призвести до негативних наслідків для Коледжу).

3.1.17. Обов'язково звертатися за допомогою у вирішенні ситуації до безпосереднього керівника у разі виникнення конфлікту особистих інтересів та інтересів Коледжу або можливості такого конфлікту, а при неможливості вирішення проблеми безпосереднім керівником – звернутися за допомогою до директора Коледжу.

ІV. ЕТИКА ВЗАЄМВІДНОСИН В АКАДЕМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

4.1. Взаємовідносини працівників Коледжу зі здобувачами освіти

4.1.1. Працівники Коледжу беруть на себе особисту моральну відповідальність за всебічний розвиток здобувачів освіти, сприяють реалізації їх права на володіння сучасними, всебічними знаннями, необхідними вміннями і навичками.

4.1.2. При оцінці поведінки і навчальних досягнень педагогічні працівники не занижують якості здобувачів освіти, прагнуть укріпляти їх самоповагу та віру в свої сили, демонструють можливості удосконалення, підвищення мотивації навчання.

4.1.3. Педагогічні працівники надають можливість для реалізації права здобувача освіти вільно висловлювати свої думки та мати власну позицію у процесі обговорення навчального матеріалу.

4.1.4. Негуманне ставлення до здобувача освіти, приниження людської гідності, використання в особистих інтересах його праці неприпустимі.

4.1.5. Педагогічні працівники не мають права розголошувати інформацію про особистість здобувача освіти навіть після закінчення його навчання, за винятком випадків професійних консультацій чи обставин, передбачених законом.

Розголошення інформації про особу здобувача освіти, відомостей про його особисте життя є етичним лише в таких випадках:

- наявності письмової згоди здобувача освіти або його законних представників;

- мотивованої вимоги органів дізнання, слідства, прокуратури і суду.

4.1.6. При використанні конфіденційної інформації в освітньому процесі, науково-дослідній роботі, в публікаціях забезпечується анонімність здобувача освіти.

4.1.7. Педагогічні працівники сприяють усвідомленню та реалізації відповідального ставлення здобувачів освіти до освітнього процесу, активно залучають їх до розвитку самоврядування.

4.1.8. Якщо здобувач освіти чинить опір встановленню довірливих взаємовідносин з педагогічним працівником, останній контактує із законними представниками здобувача освіти, родиною чи близькими йому людьми або звертається за допомогою до відповідного фахівця.

4.1.9. У випадках, коли погляди здобувача освіти на освітній процес відрізняються від думки педагогічного працівника, останній, не зважаючи на це, прагне знайти порозуміння з ним.

4.1.10. Працівники Коледжу не повинні:

- принижувати особисту гідність здобувачів освіти: використовувати нецензурні вирази, підвищувати голос, давати прізвиська, демонстративно спотворювати їхні імена та прізвища, робити в'їдливі зауваження, публічно обговорювати особисте життя або недоліки;

- обговорювати зі здобувачів освіти своїх колег;

- відверто одягатися, носити вульгарні прикраси у робочий час;

- проводити під час навчальних занять комерційну рекламу;

- призначати плату за складання будь-яких видів підсумкового контролю (екзамени, заліки тощо), писати за винагороду курсові та кваліфікаційні роботи;

- проводити під час навчальних занять політичну агітацію;

- шантажувати здобувачів освіти тим, що вони не складуть форму контролю;

- надмірно завищувати вимоги до складання підсумкового контролю;

- перетворювати складання будь-якого виду контролю на формальне із відверто заниженими вимогами;

– змінювати критерії оцінювання під час проведення контрольних заходів, керуючись власним настроєм;

– демонструвати наявність шкідливих звичок перед здобувачами освіти;

– спізнюватися на заняття.

4.1.11. У разі виникнення конфліктних ситуацій зі здобувачем освіти під час навчальних занять інформувати про це завідувача відділення або заступника директора з навчально-методичної роботи.

4.2. Взаємовідносини у колективі працівників Коледжу

4.2.1. Взаємодія працівників Коледжу вибудовуються на основі поваги до особистих інтересів, допомоги, співпраці, відкритості, довіри та підтримки.

4.2.2. Педагогічні працівники не дозволяють висловлювань, що підривають повагу до педагогічної професії, сприяють збереженню та підвищенню її престижності.

4.2.3. Педагогічні працівники охороняють честь педагогічного співтовариства.

4.2.4. Педагогічні працівники публічно не ставити під сумнів та не дискредитують професійну кваліфікацію інших педагогічних працівників.

4.2.5. Обговорення діяльності інших педагогічних працівників у присутності здобувачів освіти та їх батьків (законних працівників) є неприпустимим.

4.2.6. Педагогічні працівники неупереджено аналізують як власні помилки, так і помилки своїх колег, не прикривають помилки та проступки один одного.

4.2.7. Різні статуси педагогічних працівників, кваліфікаційні категорії і обов'язки не перешкоджають рівноправному вираженню думок і захисту власних переконань.

4.2.8. Працівники Коледжу не займаються політичною, релігійною агітацією і пропагандою в робочий час.

4.2.9. Працівники Коледжу уникають конкуренції, яка заважає їх партнерству при виконанні спільної справи, готові ділитися своїми професійними знаннями та досвідом.

4.2.10. Працівники Коледжу уникають необґрунтованих і скандальних конфліктів у взаємовідносинах; у випадку виникнення розбіжностей у поглядах вони прагнуть до їх конструктивного вирішення.

4.3. Взаємовідносини працівників Коледжу з адміністрацією

4.3.1. Працівники Коледжу будують свої взаємовідносини з адміністрацією на принципах сумлінного дотримання та виконання обов'язків, положень, інструкцій й інших внутрішніх нормативних актів Коледжу.

4.3.2. Взаємовідносини керівництва з підлеглими базуються на принципах відкритості керівництва стосовно працівників Коледжу, надання керівниками однакових можливостей усім своїм підлеглим для

виконання обов'язків, підтримки ініціативності підлеглих, розуміння специфіки роботи підлеглих й відповідальності за результати їх роботи, неупередженості й справедливої оцінки результатів їх роботи.

4.3.3. Взаємовідносини підлеглих з керівниками формуються на принципах поваги, дисципліни та дотримання субординації, ретельного виконання своїх прямих посадових обов'язків.

4.3.4. Стосунки адміністрації з працівниками Коледжу базуються на принципах рівноправності.

4.3.5. Адміністрація не вимагає інформації про особисте життя працівників, не пов'язану з виконанням ним своїх трудових обов'язків.

4.3.6. Працівники Коледжу беруть активну участь у роботі профспілкової організації, одночасно отримуючи її захист і підтримку.

4.3.7. Директор Коледжу, формуючи педагогічний колектив, усвідомлює власну відповідальність за підтримку та розвиток професійної компетентності кожного його члена.

4.4. Взаємовідносини працівників Коледжу та батьків (законних представників) здобувачів освіти

4.4.1. При здійсненні освітньої діяльності педагогічні працівники встановлюють контакти з батьками здобувачів освіти чи їх законними представниками.

4.4.2. Педагогічні працівники зрозуміло та об'єктивно інформують батьків (законних представників) про навчальні досягнення здобувача освіти, здобутки в позанавчальній діяльності з метою створення єдиної педагогічно доцільної позиції в його підтримці.

4.4.3. Педагогічні працівники консультують батьків (законних представників) здобувачів освіти щодо актуальних проблем виховання, радять шляхи пом'якшення конфліктів тощо.

4.4.4. Взаємовідносини між працівниками Коледжу та батьками (законними представниками) здобувачів освіти ґрунтуються на принципах взаємної поваги, довіри, доброзичливості, тактовності, правдивості та справедливості.

4.4.5. Відносини педагогічних працівників із батьками (законними представниками) здобувачів освіти не впливають на оцінку їх особистості та навчальних досягнень.

4.4.6. Ступінь втручання педагогічного працівника в особисте життя здобувача освіти визначається винятково професійною необхідністю (коли існує загроза життю, здоров'ю та розвитку здобувача освіти).

4.4.7. Педагогічні працівники роз'яснюють батькам (законним представникам) здобувача освіти необхідність, мету та форми передбачуваного педагогічного втручання.

4.5. Взаємовідносини працівників Коледжу та громадськості

4.5.1. Працівники Коледжу мають право займатись у вільний час іншою діяльністю, якщо вона не суперечить вимогам законодавства про захист моралі, про боротьбу з корупцією, якщо вона відповідає

загальноприйнятими етичними нормами, не завдає шкоди здобувачам освіти та їх професійній діяльності.

4.5.2. У своїй громадській роботі педагогічні працівники пам'ятають про свою підвищену суспільну відповідальність, обумовлену підвищеними вимогами до моральних якостей.

4.5.3. Педагогічні працівники здобувають, застосовують і поглиблюють наукові знання, поширюють інформацію серед здобувачів освіти, колег і громадськості, у разі необхідності – одержують консультації і використовують допомогу спеціалістів.

V. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕВИКОНАННЯ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Виконання цього Положення забезпечується на основі морального самоконтролю кожного працівника Коледжу.

5.2. Працівники Коледжу зобов'язані дотримуватися положень цього Кодексу та, у разі виявлення порушень етичних норм, докладати зусиль для їх припинення відповідно до своїх повноважень та компетенції.

5.3. Поведінка працівників Коледжу, які допустили порушення цього Кодексу, розглядається комісією з етики та академічної доброчесності ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».